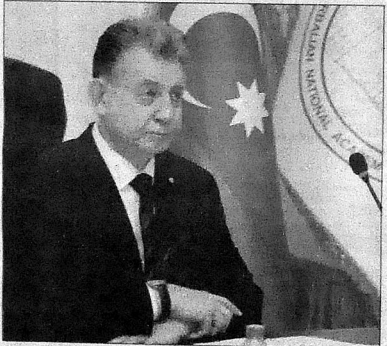

DƏQİQ İDEOLOJİ HƏDƏF

"Azərbaycan nümunəsi göstərir ki, multikulturalizm yaşayır. Baxmayaraq bəzi siyasətçilər deyirlər ki, multikulturalizm iflasa uğrayıb. Belkə həradəsə iflasa uğrayıb. Amma Azərbaycanda yaşayır və bu meyillər, bu ideyalar güclənir, ictimaiyyətdən də daha çox dəstək alır. Biz bu yolla gedəcəyik. Beləliklə, bu İ Azərbaycanda "Multikulturalizm III" elan olunur".

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Nazirlər Kabinetinin 2015-ci ilin sosial-iqtisadi inkişafının yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunan iclasındakı nitqindən.

**Akademik Akif Əliyevə
Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının prezidenti**

Multikulturalizm Azərbaycan xalqının həyat tərzidir. Əsirdir ki, xalqımız tolerantlıq, dözümlülük, başqa dirlərə və mədəniyyətlərə hörmət prinsiplərini öz həyat tərzinə çevirərək bu prosese mühüm töhfələr verib. Məhz buna görə Prezident İlham Əliyevin 2016-cı il Azərbaycanı "Multikulturalizm III" elan etməsi həç də təsadüfi deyil və bunun dərün tarixi kökləri var. Nəzərə alsaq ki, müasir anlayışda multikulturalizm tolerantlığın aspektlərindən biri kimi müxtəlif mədəniyyətlərin paralel mövcudiyatı olaraq onların bir-birinə nüfuz etməsini və bu prosesdə qarşılıqlı zənginləşməsini nəzərdə tutur, tam qətiyyətlə demək olar ki, dövlət

başçısının qərar dünyada baş verən mürəkkəb hadisələrə, irqi, dini və milli zəmində olan qarşıdurmalara Azərbaycanın layiqli cavabdır.

Dünyanın apancı sosioloqlarının qənaətinə görə, multikulturalizm ideyası əsasən iqtisadi cəhətdən inkişaf etməsi və müasir problemləri üzlaşən Qərbi ölkələrində irəli sürülür və hazırda Avropada baş verən hadisələr bir daha onu göstərir ki, qitənin ailimləri baş verənlərə əlmi nəzərdən olduqca düzgün qiymət versələr də, dövlətlərin və cəmiyyətlərin özləri ne tarixin çağırışlarına adekvat cavab verə bilər, nə də yetişdirdikləri ailimlərin fikirləri ilə razılaşırlar. Bu baxım

dan Azərbaycan unikal təcrübə toplayıb və xalqımız bu təcrübəni "multikulturalizm" sözünün ərsəyə gəlməsindən əsrler öncə aldın ed. Bu fikri əsaslandırmaq üçün XIX əsrdə Rusiya Elmlər Akademiyası nəzdində Adolf Berqinin başçılıq altında fəaliyyət göstərmiş Qafqaz Arxeoloji Ekspedisiyasının materiallarına nəzər salmaq kifayət edir. Ekspedisiyanın dərc etdiyi statistik məlumatlardan bəlli olur ki, XIX əsrin ortalarında Bakı əhali baxımdan kiçik, milli baxımdan isə demək olar ki, mono-etnik şəhər idi. Əsrin sonunda Abseronda neft istehsalının əsası atılması, Bakı neltinin dünya bazamına çıxması, burada sənayə sahələrinin inkişafı, zavodların, fabriklərin, bankların açılması, Bakı-Tiflis dəmir yolunun salınması ilə yanaşı xaricdən külli miqdarda işçi qüvvəsinin idxalına səbəb oldu. Həmin illərdə nəinki qonşu İrən və Rusiyanın ayrı-ayrı bölgələrindən, həmçinin Avropanın müxtəlif ölkələrindən Bakıya axışan insanlar burada təkcə iş yerləri tapmadılar, onlar Xəzərin sahilində özlərinin ikinci vətəninə ehtiyac etdilər. Maraqlısı da ondadır ki, yehudilərin məskunlaşdığı ölkələrdən onlar əksər hallarda gettoları da ayrılmış xüsusi məhəllələrdə yaşayırdı, bu günün özündə də yaşadığına hələ də. Bakıda milli və dini müstəvidə bu kimi ayrı-seçkilik həç vaxt olmayıb. Bu kimi məhəllələr bu günün özündə bəzi Avropa paytaxtlarında mövcuddur və o cümlədən Yaxın Şərqiənd gəlmış miqrantların məskunlaşdığına həmin məhəllələr dəim icmal əsaslıq üçün təhlükə mənbəyi sayılır. Son zamanlar Parisdə və ötən həftə Brüsselədə baş vermiş dəhşətli terror aktları buna sübutdur. Nəinki Avropa, həlta çəç dinin müqəddəs şəhəri, hazırda isə İsrail dövlətinin paytaxtı olan Qüdsə bəli məhəllə var. İki il öncə İsrail Elmlər Akademiyasının dövləti ilə həmin şəhərdə

olarkən şəhərin yalnız ortodoks yehudilərin yaşadığı məhəlləsə baş çəkib bunun şahidi oldu. İndi isə XIX əsr deyil, artıq XXI yüzilidir.

Hər bir mədəlini iki özü olduğu kimi, müxtəlif ölkələrdən insanların Azərbaycana axını prosesinin də əks özü xalqımızın Qərbi mədəniyyətinə iyləşməsinə səbəb oldu. Onun əlimi fikri Avropa elminin nailiyyətləri ilə zənginləşdi, istedadlı ixtiraçılar meydana gəldilər və onları arasında təkcə Murtuza Muxtarovun adını çəkmək kifayət deyil, tarixin qısa kəsiyində Azərbaycanda güclü elmi potensial yarandı. Qərbi-Şərqi mədəniyyətlərinin sintezi daha çox incəsənətimizin zəminə sonrakı inkişafında birzə verdi, Azərbaycanda müsəlman şərqində ilk opera, pəşakər təsviri sənət, musiqi, memarlıq məktəbləri yarandı. Müasir Qərbin miqranlırla göstərdiyi münasibətdən fərqli olaraq o zaman xalqımız ona qucaq açdığı insanları oluqları kimi qəbul etdi, onlara mədəniyyətləri, dirlərini, dillərini qoruyub saxlamaq üçün hər cür şərait yaradı. Həmin dövrdə Bakıda, Gəncədə, Xaçmazda, Səmkirdə və digər şəhərlərimizdə təkilmiş və hazırda dövlət tərəfindən qorunan və bərpə olunan müxtəlif dirlərə aid məbədlər buna əyani misaldır. Bütün bunlar sübut edir ki, sağlın düşüncə sünəi səkilə yanına bilrə, hər bir hadisənin mənasını on ərsəyə gətirən fərd, yaxud bütövlükdə xalqın mentalitetində axtarmaq lazımdır. Xalqımızın tarix boyunca toplaıdığı bu nadir təcrübəsi Ulı Öndər Heydər Əliyevə imkan verdi ki, tolerantlıq və multikulturalizmi XX əsrin sonlarında müstəqillik əldə etmiş Azərbaycanın dövlət strategiyası kimi qəbul etsin və bu siyasət 2016-cı il "Multikulturalizm III" elan edən Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla həyata keçirilməkdədir.

Prezident İlham Əliyevin Azərbaycanı multikulturalizm ənənələrinin qorunub saxlanması, daha da inkişaf etdirilməsi və geniş tətbiqi olunması məqsədi ilə qəbul etdiyi sənədə deyilir ki, "...təlxik lpeki yolunda yerləşən Azərbaycan müxtəlif sivilizasiyaların qovuşduğu məkan olaraq, əsrler boyu milli-mədəni rəngarənglik mühtinin formalaşdığı, ayrı-ayrı millətlərin və konfessiyaların nümayəndələrinin sülh, əmin-amanlıq, qarşılıqlı anlaşma və dialoq şəraitində yaşadığı diyar kimi tanınmışdır. Ölkəmizdə multikulturalizm artıq alternativ olmayan həqiqi tarixi qənimətimizdir. Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzinin yaradılması müasir dövrdə respublikamızda gərəkçəkəşlərin siyasətini tolerantlıq prinsiplərinə bu gün də sadıq qalmasını bariz nümunəsidir".

Sənədə bir sıra qurum və təşkilatlara yanaşı Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasına konkret vəzifələr tapşırılıb. Akademiyaya, ailimlərimiz qarşıda duran bu tapşırılardan dövlət başçısı, Zəfər Əliyev İlham Əliyevin ötən ilin noyabrın 9-da Milli Elmlər Akademiyasının 70 illik yubileyinə həsr olunan Ümumi yığıncağında söylədiyi nitqinin kontekstində ayırmı, onun məntəqi davamı kimi bir vəzifə olaraq fəaliyyət proqramı kimi qəbul edirlər. Həmin nitqində ölkəmizin gələcək inkişafı və ailimlərinin inkişafı rəli ilə bağlı bezi fikirləri bölüşən Azərbaycan Prezidenti dünyayın yeni dövr yaşadığını xüsusən vurğulayıb: "...hər bir vətəndaş gəçür ki, həm bəlgədə, həm dünyada inkişaf, fəxr əhsus olusun, müsbət istiqamətdə gəlmir. Yeni təhlükələr, təhdidlər, risklər qarşıdurmalara, müharibələrə yanar. Əhsuslar olsun ki, gələcəkdə bağlı proqnoz verərikən nikbinlik üçün həç bir əsas yoxdur.

(Davamı 4-cü səhifədə)

